

איפה המוסר: איך אפשר לשחוט קרבנות ולאכול בעלי חיים?

כל אדם שלמד מעט תלמוד, מכיר את הסיפור הבא (ב"מ פה): רבי יהודה הנשיא ישב על כר הדשא ולמד, ופתאום הגיע עגל קטן והצטנף ביללה תחת הגלימה שלו. העגל ניסה להשיג הצלה מהשוחט שצעד איתו לבית השחיטה. אך רבי יהודה היה טרוד בדברים אחרים והפטיר באדישות: "לך כי לך נוצרת". התעורר עליו קטרוג בשמים ונגזרו לו ייסורים קשים, בדמות כאבי שיניים ואבנים בכליות.

חלפו 13 שנים איומות, והשפחה שלו טאטאה את הבית וראתה חולדה רצה בחדר. היא קמה להרוג אותה, אך רבי זעק ברגשות: "אל תעשי את זה, ורחמיו על כל מעשיו!". ראו זאת משמים והסירו ממנו את הייסורים.

הרגישות של היהדות ל"צער בעלי חיים", היא דבר שאין כדוגמתו. יש סידרה שלימה של מצוות ומנהגים, שענינם הוא לעורר את תשומת הלב לרווחתם של בעלי החיים. הנה כמה דוגמאות:

1. שולחן ערוך רבינו הזקן סימן קסז ס"ט: אסור לאכול קודם שיתן מאכל לבהמתו, שנאמר 'ונתתי עשב בשדך לבהמתך ואכלת ושבעת'.

רמ"א סימן רכג ס"ו: יש מי שכתב שאין לומר 'תתחדש', על מנעלים או בגדים הנעשים מעורות של בהמה (אפילו טמאה, מגן אברהם)... דכתיב 'ורחמיו על כל מעשיו'.

והמקור הקרוב ביותר לענייננו: **שו"ת נודע ביהודה מהדו"ת יו"ד סימן י: איש אשר זיכהו ה' בנחלה רחבה ויש לו יערות אשר תרמוש בהם כל חיתו יער, [ושואל] האם מותר לו לילך לצוד ציד שם [דהוי מקום מסוכן]? ... אני תמה מאוד על גוף הדבר, דלא מצינו 'איש ציד' [במקרא] רק **בנמרוד ובעשו ואין זה דרכי בני אברהם יצחק ויעקב! ואיך ימית איש ישראלי בידיים בעלי חיים בלי שום צורך?****

וכאן עולה ומתבקשת השאלה, כיצד אפשר לשחוט קרבנות? מהו ההגיון מאחורי המצוה להקריב בעלי חיים תמורת אדם שנכשל ביצרו?

באופן רחב יותר, השאלה נשאלת על כל תופעת אכילת בשר בעלי חיים: האם לא נכון להימנע מכך ולהיות צמחוני? מדוע ה' ברא את העולם בצורה כזו, שבה בני האדם נדרשים לפגוע בבעלי החיים?

הבעש"ט נהג להאריך בתפילת שמו"ע והתלמידים היו ממתנים לו עד שיסיים. פעם הוא האריך מאוד בתפילתו והתלמידים נעשו רעבים. הם חשבו שבין כך יש עוד זמן עד שהצדיק יסיים, ולכן הם רצו במהירות לאכול וחזרו בזריזות חזרה. אך כשחזרו, מצאו את הבעש"ט עומד וממתין להם.

הוא המשיל להם משל: אנשים הלכו ברחוב וראו ציפור נדירה עומדת על צמרת העץ. הם חשבו איך להגיע אליה, ואז מצאו רעיון: הם יטפסו אחד על כתפי השני, עד שהעליון יגיע עד הציפור..

כעת, אמר להם הבעש"ט, תארו לעצמכם שאחד האנשים למטה, המרכיב את הסולם האנושי, היה מחליט באמצע לפרוש וללכת לביתו? הרי כולם היו נופלים, כיון שהם עומדים עליו. "וגם אני", סיים הרבי, "אינני עולה למעלה בכוחות עצמי, אלא מטפס עליכם ומגיע בכוחכם עד העולמות העליונים. אך כשעזבתם את בית הכנסת, איבדתי את הסולם המרים אותי וסיימתי את התפלה".

אם נביט רגע על העולם סביבנו, נשים לב לעובדה מדהימה. זאת עבודה פשוטה ונהירה, שרק צריך לשים לב אליה: **כל הנבראים בעולם, מתקיימים מזה שנמצא תחתם.** האדם מתקיים מבשר החי, החי מתקיים מהעשב הצומח תחתיו, ואף הצומח מתקיים מהמים שזורמים תחתיו על האדמה.

כך שהעולם קיים באמצעות פירמידה משונה: לא רק שהאדם מכלה את החי, אלא גם החי בתורו מכלה את הצומח, וגם הצומח בתורו מכלה את משאבי המים המוגבלים הזורמים תחתיו. וכאמור, זאת עובדה ברורה, שבין אם היא מוצאת חן בעינינו ובין אם לא – כך ברא אלקים את עולמו.

[אם רוצים להיות צמחונים אמיתיים, צריך לדאוג שגם הבהמה לא תאכל צומח, והצומח לא ישתה מים...].

5. כלי יקר בראשית ט,ג: כל נברא ניזון ממה שתחתיו ... הצומח ניזון מן הדומם כי יניקתו מן הארץ, בעל חי ניזון מן הצומח, והאדם מין המדבר ניזון מבעלי החיים.

מה הענין בזה? אומר הרבי הרש"ב רעיון עצום, שהוא תכלית החיים:

קונטרס ומעין מאמר א: כל דבר בעולם נברא לצורך איזה תכלית, והתכלית היא כשעולה למעלה ממדרגת עצמו. תכלית הצומח הוא כשנכלל בחי, ותכלית החי הוא כשנכלל במדבר, ותכלית המדבר הוא כאשר רוחו עולה למעלה ונכלל במדריגה הרוחנית שלמעלה ממנה, כמו בעסק התורה שמעיין היטב להבין הדברים, הרי הוא מתייחד עם חכמתו ורצונו יתברך של הקב"ה בייחוד עצום.

ישנה כוונה מכוונת בכך, שכל נברא מתקיים ממה שמתחתיו. כך הבריאה כולה **מטפסת מדרגה ומשרתת את מי שעליה**. תכלית החיים היא, לפרוץ את המגבלות האישיות ולטפס (להשתדרג) אל העולם שמעליך.

התהליך הארוך הזה, מתחיל קודם כל **מהאדם** עצמו: חייו של האדם הם ללמוד תורה ולקיים מצוות, ובכך להתעלות אל הרובד הרוחני בעולם. אחר כך האדם ניגש אל השולחן ואוכל את בשר החי, ובכך **החי** מגשים את ייעודו ומתעלה להיות חלק מהאדם ה"מדבר". הוא נעשה בסיס היצירה של העולם התרבותי של האדם והופך להיות חלק מהעבודת ה' המרוממת שלו. במקביל, החי אוכל מהצומח, וכך **הצומח** מתעלה לדרגת חי. ובהמשך הצומח שותה **מים דוממים**, ועל ידי זה המים מגשימים את ייעודם וצומחים אל מדרגת הצומח.

הלצה חסידית: חסידים ישבו בהתוועדות חסידית והתעוררו בעניני עבודת ה'. הם חיפשו משהו לאכול, אך לא היה בבית כלום. פתאום שמו לב לפרה זקנה עומדת בחצר. הם לא התלבטו יותר מדי, שחטו אותה ואכלו את בשרה.

הגיע הבוקר ובעלת הבית יצאה אל החצר לחלוב את הפרה, והנה שוד ושבר. 'הנער איננו איתנו'. היא רצה בבהלה לבעלה וניסתה להבין איפה הפרה, אך הוא היה שתוי ומבולבל ומלמל מתוך השינה, כי לא קרה שום דבר משמעותי והפרה נמצאת במקום טוב. "על מה אתה מדבר?" "תראי", הוא אמר, "קודם הפרה קראה מו, ועכשיו היא צועקת אין עוד מלבדו..."

במלים אחרות: הוויכוח בין הצמחונים ובין היהדות שאיננה צמחונית, הוא הרבה יותר רחב מן לשחוט בהמות או לא לשחוט, אלא נוגע בשאלה עקרונית: האם העולם נברא **לצורך עצמו** או כדי לשרת את מי **שלמעלה ממנו**? אם נבראנו לשרת את מי שלמעלה מאיתנו, הרי כשם שהאדם נתבע למסור את עצמו כדי לשמש את קונו, ובמקרים מסוימים אף למסור את חייו ממש, כך בדיוק הבהמה.

ואכן, משמעות הענין היא, שאכילת בשר, היא לא רק זכות, אלא חובה משמעותית. העובדה שאנו מרשים לעצמנו להרוג בהמה ולאכול את בשרה, אמורה להזכיר את הצורך להעלות את **עצמנו** מדרגה אחת. כשם שאנו תובעים מהבהמה, להפקיר את חייה כדי לפרוץ את המגבלות ולהתעלות אל דרגת המדבר, כך עלינו לדרוש מעצמנו להתמסר אל רצון ה' ולהתעלות אל דרגת האלוהי.

כעת אפשר להבין, משפט מדהים בגמרא, שהוא **אבי אבות הצמחונות**...

פסחים מט,ב: עם הארץ אסור לאכול בשר!

מסביר רבינו הזקן **בלקוטי תורה בהעלותך לא,ג: מפני שאינו יכול להעלות את הבשר.**

ועוסק בתורה באותה שעה, כדאיתא בגמרא שעה רביעית מאכל כל אדם, שעה ששית מאכל תלמידי חכמים והיו מרעיבים עצמם שתי שעות לכוונה זו ... ומקדושה זו נמשכת קדושה עליונה על האדם למטה, לסייעו סיוע רב ועצום לעבודתו יתברך (פרק כז).